D•N
3/9 1950

Har samarbetet höglundare—kommunister avvecklats?

Vid stadsfullmäktiges första sammanträde efter nyvalen 1946 framträdde den socialdemokratisk-kommunistiska alliansen genom att de båda partierna valde en kommunist till andre vice ordförande, trots att partiet var det minsta i fullmäktige. På frågan om detta innebar en principiell samverkan gavs klara svar både av hr Höglund och kommunisterna. Hr Höglund förklarade att socialdemokratin och kommunisterna bildade "vänstern" inom fullmäktige, att deras valprogram "på många avgörande punkter är så sammanströmmande att detta kan möjliggöra ett praktiskt kommunalpolitiskt arbetsprogram", att ur politisk synpunkt "arbetarpartierna, som har majoritet, har rättighet till två platser och att de borgerliga får nöja sig med en". Kommunisten hr Knut Olsson sekunderade med uttalandet att ansvaret för den radikalare kursen i kommunalpolitiken "måste i första hand bäras av de socialdemokratiska och kommunistiska stadsfullmäktiggrupperna gemensamt och i samarbete".

Detta samarbete, som utåt främst klarlades genom samfälld aktion vid valet av representanter i nämnder och styrelser, fortsatte under de följande åren trots ständig kritik av de icke-socialistiska partierna. Vid 1947 års val av presidium deklarerade hr Höglund ännu en gång: "Är detta ett politiskt val, är det riktigt att arbetarpartierna, som gemensamt har majoriteten i fullmäktige, tillsätter två av ordförandeplatserna." Framför allt är det märkligt och stötande att samarbetet fortsatte även sedan kommunisterna genom förhärjandet av Pragkuppen givit nya och klara bevis på sin fientlighet mot demokratin och sedan i anslutning härtill den socialdemokratiska regeringen kännetecknat kominformpartiet som fenskolonnare och stående "stanför den demokratiska gemenskapen". På partikongressen 1948 böjde sig hr Höglund formellt för sitt partis antikommunistiska grundsatser, men han fortsatte likafullt att i sin politiska verksamhet stödja kommunisterna. Under debatten om polismännen i Stockholm i april 1948 gick socialdemokrater och kommunister samman som om ingenting hänt. Denna hållning kostade hr Höglund det riksdagsmandat han vid denna tid eftersträvade, ty socialdemokratin vägade inte utmana väljarna genom att framföra kommunisternas skyddsling och skyddsherre. I Ny Dag rekommenderades hr Höglund däremot: "en talangfull, erfaren politisk ledare, som också kunde medverka till att bryta den ödesdigra undfallenhetslinje som nu följes."

Kuppen i Prag lämnade höglundarna oberörda. Egendomligt nog reagerade de till en början inte heller för kommunismens och halvkommunismens nederlag vid 1948 års riksdagsval. Den 15 oktober 1948 valdes ånyo en kommunist till andre vice ordförande. Hr Höglund erkände visserligen att förhållandet mellan de båda "vänster"-partierna ändrats något sedan 1946; "kommunisterna uppträder mer fristående mot socialdemokratin i väsentliga frågor". Men att utesluta en kommunist från presidiet ville han inte. Den 6 december valdes kommunister till medlemmar i hemvärns- och civilförsvarsnämnderna — alltså i styrelser som gav utmärkta tillfällen till femtekolonnarbete — av de samverkande "vänster"-partierna. Gentemot kritiken anförde hr Höglund att man för en uteslutning av kommunisterna borde kräva "en konkretisering, så att det påvisades att de antingen i sin teori utvecklat en ståndpunkt som berättigar till ett sådant misstänkliggörande eller att från deras håll begåtts handlingar som är tillräckliga för att motivera deras utmönstrande ur civilförsvarsnämnden och ur hemvärnsnämnden". Man bör lägga märke till dessa ord. Att kommunisterna prisade Pragkuppen, förklarade läget i Sverige vara detsamma som i Tjeckoslovakien före denna kupp och ständigt anklagade den svenska regeringen för förräderi och krigshets var enligt hr Höglund inte nog för att göra dem misstänkta. De skulle sitta kvar i nämnderna tills de begått förräderi — tills de överbevisats om förräderi!

Ännu på hösten 1949 fortsatte samarbetet, vid val av presidium, vid omröstning rörande suppleant i polisnämnden. Först den 21 december fann höglundarna en frontförändring nödvändig. Den för att är valda kommunisten i hemvärnsnämnden uteslöts. Hr Höglunds motivering lydde: "Det kommunistiska partiets hållning har otvivelaktigt under det senaste året i alltmer uppseendeväckande grad präglats av en bundenhet till utländska kommunistiska partiorganisationers handlingssätt, ett eftersträvande av politiska direktiv utifrån som även inom arbetarklassen, trots dess internationella instiftning, verkat framkalla splittring och oreda. Det socialdemokratiska partiet har funnit denna alltmer framträdande osjälvständighet motivera att icke låta kommunister delta i utredningar och uppdrag som gäller försvarets angelägenheter." Denna motivering är, som var och en ser, ett klart underkännande av 1948 års ståndpunkt. Vem vill göra gällande att kommunisternas opålitlighet framträtt eller bevisats först år 1949? Vad som drev hr Höglund att ändra taktik — inte ståndpunkt — var tydligen att ett fortsatt samgående innebar alltför stora risker för socialdemokratin vid de stundande valen.

Är samarbetet därmed definitivt avvecklat? Inför höglundarnas rent taktiska upptrissningar är det då, när många frågat sig, rimligt att den verkliga boven i dramat skall få ostraffat inhösta vinsterna om han fortsätter på den inslagna vägen? Skall Moskva ostört kunna dra in det kommunistiska Kina i Koreakonflikten — en eventualitet som vållat Washington många bekymmer och som presidenten genom de försonliga tongångarna i radiotalet gjorde sitt för att söka avlägsna — eller beordra sina vasallstater till angrepp mot exempelvis Jugoslavien eller Grekland?

Till och med en medlem av regeringen, marinminister Matthews, har svarat nej på dessa frågor och förordat ett preventivkrig för att "tvinga Ryssland till samarbete för freden". Många invändningar, både militära och politiska, har riktats mot en sådan linje, och presidenten och utrikesdepartementet sände snabbt flera talesmän i elden för att dessavuera marinministern. Av dessa gick en av Trumans förtrogna, den flygande ambassadören Jessup, nästan självutplånande långt i sitt betonande av USA:s motvilja mot att utnyttja sin överlägsenhet på stombombens område. Nu senast har presidenten själv indirekt vänt sig mot Matthews genom förklaringen att "vi tror inte på något angreppe- eller preventivkrig".

Som en röd tråd genom presidentens tal gick tron på att det är genom de moraliska krafterna i världen som fredens och frihetens sak skall tryggas och inte genom ett anammande av våldsstaternas metoder. Det är med den bakgrunden man får se också den uppseendeväckande tillrättavisningen av general MacArthur för hans politiska extraturer, vilka gått ut på att framhålla Chiangs sista tillflyktsort, Formosa, som omistlig länk i USA:s strategiska försvarssystem. MacArthur åtnjuter en enastående popularitet, och det är naturligt att många av hans landsmän känner sig starkt tilltalade av hans avvapande deklarationer, men statsledningen har vägrat att tryckas med av sådana stämningar. Senast i radiotal betonade presidenten att Amerika inte har några planer på Formosa, utan anser att dess bästa för hållning bör regleras av FN när Koreakriget är slut.

Presidenten har fått uppbära mycken kritik för denna hållning, men den enastående anslutning amerikanska folket givit tanken att Koreaaktionen inte skall vara Amerikas privata angelägenhet, utan framför allt Förenta nationernas, tyder på att enigheten i verkligheten är långt större än den, särskilt nu under den begynnande valkampanjen, ytligt sett kan förefalla. De farhågor som Formosafrågan väckt i många länder, liksom den förlegade men av kommunisterna skrupelfritt underblåsta asiatiska misstänksamheten mot västdemokratierna, bör understryka även för dem som söker slå in riksepolitiskt mynt av MacArthurs popularitet att USA måste hålla fast vid Trumans linje, om man inte vill undermina den mäktiga internationella solidaritet Koreakrisen skapat.

Socialdemokratiske partisekreteraren har gjort ett våldsamt utfall mot folkpartiet för ett par inte fullt korrekta räkneexempel som anförts rörande skatter och bortfall av socialförmånen: "Det inträffade är något ganska häpnadsväckande för svenska förhållanden."

Till detta är endast att säga dels att de anförda räkneexempelen redan har erkänts och åtgärder vidtagits för att korrigera siffrorna, dels att räknefelen i fråga gäller detaljer som är helt utan betydelse för syftet med framställningen; en rad för den nuvarande ordningen lika graverande exempel kan anföras.

Den indignerade ton partisekreteraren anlägger förvånar inte. Den visar att det socialdemokratiska partiet känner sig så trängt att man måste tillgripa rena struntsaker för att vinna någon uppmuntran. Men borde inte minnena från 1948 års jättelika fiasko hos samma partiet till hårdare ransonering av utbrotten för moralisk upprördhet?

PRESSGRANNAR

Stockholms socialdemokrater kan inte förneka dokumentationen av det samarbetet med kommunisterna i Stadshuset, säger kommunistgruppens ordförande, Knut Olsson, och offentliggör i Ny Dag (k) — till Z. Höglunds förargelse — det avgörande aktstycket, ett protokoll från förhandlingarna hösten 1946 om gemensamt arbetsprogram för Pang! Protokollet har skrivits av socialdemokratiska gruppens sekreterare, nuvarande direktören i Tomträttskassan, Bertil Nyqvist. Den socialdemokratiska sidan företrädes — enligt anteckning i protokollet — av hrr Z. Höglund, Berti Eriksson och Nyqvist, kommunistgruppen av hrr Set Persson, Ohlman och Knut Olsson. Efter "ingående diskussion" konstaterades "en sådan samstämmighet mellan de båda partiernas kommunala program och riktlinjer, att representanterna å ömse sidor förklarade sig beredda att under den stundande stadsfullmäktigeperioden samverka till genomförandet i stället sta möjliga omfattning av det väsentliga innehållet i dessa program". Beträffande några frågor på dagordningen, nämligen lärarevisionen och därmed sammanhängande problem, enades man om följande huvudpunkter:

Sammanpressning av löneskalan. De lägst avlönades ställning höjes till något högre än motsvarande statstjänarens. De högst avlönades löner sänkes i klart motiverade fall till närhet av statsverkets analoga gruppers. Mellangrupperna kompenseras helt för dyrtiden. Ordinarie anställningen regleras så, att det ges möjlighet för staden att avskeda uppenbart olämpliga tjänstemän (t. ex. nazister), och att vid omorganisationer kunna företags nödvändiga personalförflyttningar. Lönenämndens konstruktion närmas till statsverkets bestämmelser. Liksom pensioner och familjepensioner.

På grundval av ovanstående programmatiska samförstånd vuxo representanterna emellan en att man borde eftersträva under ömsesidig lojalitet ett enhetligt framträdande i stadsfullmäktige och i de kommunala organen från arbetarpartiernas sida.

Beträffande fördelningen av de på arbetarpartierna ankommande borgarrådsmandaten skulle den socialdemokratiska gruppen disponera över fyra rotlar och kommunistgruppen en. Samråd skulle på förligt sätt ske mellan det kommunistiska fackborgarrådet och beredningens ordförande före större ärenden uppgående eller avgående på hans rotel och i viktigare personalfrågor.

Som framgår av detta protokoll — och, de muntliga deklarationerna i stadsfullmäktige överensstämmer i sak — avsågs ett reellt samarbete under den kommande stadsfullmäktigperioden. Knut Olsson understryker detta. Han finner socialdemokraternas, bl. a. borgarrådet Höglunds, envetna förnekande av fakta ett förtjänstfullt försök att förhindra lömskaste fiendey som den Höglundska gruppen ingick förbund med.

Slavarbetsläger i Ryssland var en av de punkter som hr Hagberg i Luleå sökte kringgå i Sveriges radiodebatt. Hans hänvisning till öppen fängvård och tvångsarbetsanstalten på Svartsjö som en svensk motsvarighet vore närmast skrattretande, om det inte gällde ett så kusligt ämne. Svenska Morgonbladet (fp) lade också märke till att nör intervjuaren spordе om vad Österuopa som det strejkades — vilket som bekant är förbjudet — blev det alldeles tyst.

Hr Hagberg kunde inte svara. Obehaglighet berörd blev hr Hagberg över att konfrontеras med den beskyrtutalande från i våras om försening av vapenhjälp. Med en getings energi ansattes han av hr Pers (fp), som stack igenom svarsfrasera och begärde besked. Det kom inget. Nej, det är inte lätt att för radiolyssnarna förvara sig frågasatt absolutist. Kringgående förelser och svammel karakteriserade många av hr Hagbergs "svar". Man undrar inte alls på, att hr Pers åligtsin här efter fullbart upprstad. Säkerligen tolkade hr Hagberg kunde inte svara. Obehaglighet berörd blev hr Hagberg över att konfrontеras med den beskyrtutalande från i våras om försening av vapenhjälp. Med en getings energi ansattes han av hr Pers (fp), som stack igenom svarsfrasera och begärde besked. Det kom inget. Nej, det är inte lätt att för radiolyssnarna förvara sig frågasatt absolutist. Kringgående förelser och svammel karakteriserade många av hr Hagbergs "svar". Man undrar inte alls på, att hr Pers åligtsin här efter fullbart upprstad. Säkerligen tolkade

Truman ger besked

President Trumans radiotal till nationen på fredagskvällen bör ha gjort mycket för att bringa stadga i den inhemska debatten och klara upp begreppen utomlands. Det bör också — om det nu behövdes — ha givit den slutliga bekräftelsen på att världens mäktigaste stat är fast besluten att utan hänsyn till uppoffringarna föra sin kamp till ett framgångsrikt slut. Det rycker i detta sammanhang att anföra en enda av de uppgifter presidenten lämnade: att försvarsmaktens styrka på tillgrare en och en halv miljon man enligt "nuvarande planer" skall i det närmaste fördubblas. Följderna av denna anspänning av de personella och materiella insatserna beräknas av bedömare i Washington bli att årets försvarsbudget springer upp till den astronomiska summan av bortemot 50 miljarder dollar, alltså en fyrdubbling av vad man ännu för tre månader sedan räknade med.

Presidentens tal kom just vid den tidpunkt då FN-styrkorna enligt flera högtidliga nordkoreanska proklamationer skulle ha varit kastade i havet. Visserligen har nordsidan med en del inledningsframgångar som resultat börjat en ny, desperat offensiv, men på längre sikt har FN-styrkornas läge så radikalt förbättrats att även de mest realistiska amerikanska bedömare nu är övertygade om att faran för ett koreanskt Dunkerque är avvärjd. Med en snabbhet som ännu vid andra världskrigets utbrott skulle framstått som ett mirakel har amerikanerna bemästrat underhållssvårigheterna över de enorma distanserna, och för första gången har MacArthur — trots den fortsatta stora numerära underlägsenheten — en rörlig reserv att tillgå.

Trots att en vändning inträtt har emellertid de perspektiv Koreakriget öppnat vart sådana att det är naturligt att en livlig amerikansk debatt om de större strategiska och militära sammanhangen uppstått. När Rysslands utnyttjande av en enda och därtill en tionde klassens stat för "krig genom ombud" har vållat USA sådana

Linköping invaderat av rallyflygare, 45 plan i internordisk stortävling

Från Dagens Nyheters korrespondent

LINKÖPING, lördag.

Som på ett párhand droppade det ena planet efter det andra på lördagen med på Saabs flygfält vid Tannefors. Från kl. 9.30 till kl. 12 på lördagsförmiddagen plockade trafikledaren ned ett flygplan ungefär var fjärde minut, antecknade registreringsbeteckning och tid för passerandet och sedan gjorde ett gäng kontrollanter noggranna mätningar av landningsavståndet till märket på fältet.

Söndagens final i rikmotorflygtävlingen, och den därpå följande flygdagen är avslutningen på Aeroklubbens 50-årsfirande, och man kan konstatera att deltagandet blivit rekordartat. Den stärsta samling av sport- och privatflygplan som någonsin skådats i Skandinavien blev nämligen resultatet av detta rally. 45 privatflygplan från Sverige, Danmark, Norge och Finland. En mer än respektabel och glad överraskning för arrangörerna, som absolut inte räknat med att intresset skulle vara så stort.

Rallyt med den inlagda ankomsttävlingen var emellertid bara en förövning till söndagens evenemang, finalen i Aeroklubbens rikmotorflygtävling, som man redan från början hade på söndagsmorgonen, och den därpå följande flygdagen, där även flygvapnet har ett stort intresse. Och så sägs, med bland annat en division Vampire från F 13 i Norrköping och ett gjirddingflygplan av typen Catalina från F 2 vid Hägernäs, med livräddningsövningar och annat intressant på programmet.

Veteraner och unga

"Finalen" i flygrallyt gick på Frivaruarbetslöret, där Aeroklubben hade dit in alla deltagarna till en internordisk vänskapsmiddag i flygets tecken. Där skänkes varken pannkarna inom danskt, norskt eller finskt privatflyg, och naturligtvis inte heller veteranerna inom svenskt sportflyg: Albin Ahrenberg, Kapflygaren sedan 1929 Gösta Andrée och "flygande skägget" Gösta Fraenckel från Göteborg.

Bland annat har man även hunnit med att titta på Saabs jättestora fabriker och diskutera formerna för nordiska motorflygtävlingar. I morgätningen. Resultatet av den diskussionen blir möjligen att vi till ett kommande år får en internordisk motorflygtävling enligt svenskt mönster med en nordisk final som trevlig och spännande avslutning. Det är för resten på tiden, tycker veteranerna, eftersom vi inte haft en nordisk flygtävling sedan 1936.

Segrare i den ankomsttävling som anlagt i lördagens rally blev **Stockholmaren Jan-Olov Ohlsson**, tvåa **Klemm-flygaren Olof Barkman, Stockholm**, och trea **Gunnar Syn-**

han då lyssnarnaskjorteteens känsloer inför kommunisterna försökt att förevara holjevirkfaktaren.

Man skulle också ha velat veta något om de 800 miljoner människor som enligt kommunistreklamen i Stockholm har valt kommunismen:

Kan Ny Dag anse att det råder ett val, då endast en kandidatlista finns? Skulle en frågestund av fredagens typ kunna tänkas i ett Sovjet eller Polen? Hur många timmar har den rykte medborgare kvar att leva, som inbjuder till ett parti med syfte att ändra regimen?

Den förblivande tanken av frågestunden är hur konsekvent kommunisterna praktiserar metoden att göra svart till vitt. Nazisterna i vårt land framcenterpartiet ägnade sig till riksdag och radio. Men vad skulle hrr Sven Olof Lindholm, Per Engdahl och Rütger Essén ha svarat under kriget på radiofrågor om koncentrationslägren och Gestapos "förhörsmetoder". Naturligtvis skulle de ha förnekat allt. Hr Hagberg är i gott sällskap!

Likheterna mellan kommunistiska och nazistiska metoder sträcker sig till detaljer. Det är inte utan fullighet — den djupgående sinnesfrändskapen ger utslag.

Elon Andersson tar avsked av sin läsekrets i sista augustinumret av tidningen Ljusan (fp). Det är icke utan vemod som han ser sitt namn försvinna från ljusnans ansvarsförteckning.

Man lämnar inte alldeles eberörd en verksamhet, som i så stor utsträckt genom sin långvarighet och 38 år — och sin mångsidighet blivit något av en livsgärning... Det mesta av vad man på redaktionsposten uträttat har varit som att skriva i sand; det sköljes bort och försvinner utan spår. Något har människa haft så stort värde, att det förbliver.

Det är tillbörligt att tvärs över tidningsarna bekräfta att Elon Anderssons tidningsmannagärning kommit att icke blott genom sin långvarighet, utan också genom sin kvalitet skapa betydande värden som skola bevaras i minnet, tillägger Svenska Dagbladet (h):

Framför allt är det den sakliga och nobla tonen i den nye landshövdingens politiska journalistik, som då kommer i åtanke. Hans objektivitet och måttfullhet ha åt hans tidning förvärvat ett välförtjänt anseende och givit honom själv en personlig pondus, som länscheten får god nytta av i sin ämbetsgärning.

Endast 1 kr. per st.
kostar biljetterna till
VALDUELLEN
Z. HÖGLUND—YNGVE LARSSON
KONSERTHUSETS STORA SAL
måndagen den 4 sept. kl. 19.30
Köp biljett i tid på Folkpartiets valbyråer, Folkpartiets Stockholmsavdelning, Ad. Fredr. Kyrkog. 12, Frisinnade Medborgarföreningen, Västmannagatan 15.

DAGENS NYHETER
TEGELBACKEN, STOCKHOLM 1
Telefon: 22 40 00
Telegramadress: *Dagnyheter*, Postgiro (för annonser) nummer 1317 (för prenumeration)
Chefredaktör: *Herbert Tingsten*. (Träffas säkrast kl. 12.30—14.30)
Politisk huvudredaktör: *Leif Ahlberg*.
Redaktionschef och ansvarig utgivare: *Sten Hedman*.
Dagens Nyheters Aktiebolag: Verkst. direktör: *Helge Hedborn*.
PRENUMERATIONSPRISER
A Stockholmsupplagan
Månad .. 4:75 Kvartal .. 13:75
Halvår .. 27:— Helår .... 54:—
SENASTE ANNONSPRISLISTA daterad 12/5 1950 tillhandahålles på begäran.
Dagens Nyheters tryckeri, Sthlm.

Åländska skogsmän i Roslagsskogarna

Femtio åländska skogsvårdsmän steg på lördagen i land i Öregrund efter en sju timmars sjöresa till Sverige. Medvetslös och blödande ur huvudet forslades hon till lasarettet. (DN, Gävle.)

Åländska skogsmän i Roslagsskogarna

Femtio åländska skogsvårdsmän steg på lördagen i land i Öregrund efter en sju timmars sjöresa till Sverige. Medvetslös och blödande ur huvudet forslades hon till lasarettet. (DN, Gävle.)

Cyklande dam mot lastbil. En svår trafikolycka inträffade på lördagen i Kastet nära Gävle. En fru från Karskär, Vanja Nordin, var på väg från en affär med en kasse dinglande på styrstången. Då hon mötte en lastbil vinglade hon till, körde mot lastbilen och kastades i vägbanan. Medvetslös och blödande ur huvudet forslades hon till lasarettet. (DN, Gävle.)

blir det exkursion i skogarna mellan Öregrund och Östhammar, varefter följer stor middag på stadshotellet i Öregrund, och på måndagen åker återfärden.

Cyklande dam mot lastbil. En svår trafikolycka inträffade på lördagen i Kastet nära Gävle. En fru från Karskär, Vanja Nordin, var på väg från en affär med en kasse dinglande på styrstången. Då hon mötte en lastbil vinglade hon till, körde mot lastbilen och kastades i vägbanan. Medvetslös och blödande ur huvudet forslades hon till lasarettet. (DN, Gävle.)

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.